

OSTOJA BRANKOVIĆ:

Naslov diskusije bi mogao glasiti i pitanje iskorišćavanja nekih već postojećih tehnoloških šansi.

Kao što u agraru postoji potreba za zemljoradničkim zadrugarstvom koje velike kombinatske organizacije koče, kao što privreda ima potrebu za malom privredom, tako i pronalazaštvo ima potrebu za pronalazaštvom van radnih organizacija. Ali, kao što se koči i mala privreda, i ovo pronalazaštvo van radnih organizacija se koči. Najpre ignorisanjem, pa i još ponečim drugim što bih ja prećutao.

Preko hiljadu patentnih prijava godišnje potiče od takozvanih pronalazača pojedinaca. Od te hiljade pronalazaka oko 3 odsto je patentibilno. Znači, od proglašavanja godine tehnoloških inovacija 1975/76. do sada ovi pronalazači su ponudili društvu oko 300 patentibilnih pronalazaka. Ne može se sigurno od svih njih dobiti zadovoljavajuća ekonomska korist, ali je nedopustivo dalje odsustvo organizovanog, stručnog i naučnog rada na utvrđivanju istine o tome kolika je ekonomska vrednost ovih 300 pronalazaka. Kakve tehnološke šanse ti pronalasci predstavljaju? Mislim da je nedopustivo da se oni i dalje ignorišu na osnovu shvatanja koja nisu rezultat potpunih, pojedinačnih, stručnih i naučnih analiza tih pronalazaka.

Nije u interesu društva da se ignorisanjem prigušuje pronalazaštvo pronalazača pojedinaca. Naprotiv, u opštem je interesu da se u proces stvaranja pronalazaka uključe svi stvaralački potencijali ljudski. A to se može postići ujedino na taj način ako prema onim pronalascima koji već nešto vrede samim tim što su patentibilni, počnemo drugačije da se odnosimo.

Svaka naučno kreirana politika, pa tako i politika stvaranja i iskorišćavanja tehnoloških šansi podrazumeva potpuno uvažavanje činjeničnog stanja. Neophodno je da se dođe do preciznih saznanja o tome u kolikoj meri mnogobrojni programi koje finansiraju zajednice nauke zaista predstavljaju naučno-istraživački rad iz koga rezultiraju korisno primenljiva rešenja. A potrebna su i precizna saznanja o tome koliko košta finansiranje onih programa iz kojih društvo ne dobija nikakva korisna primenljiva rešenja. Nezadovoljavajuće stanje po ovom pitanju ne bi smelo da predstavlja razlog za dalje ignorisanje 300 pronalazaka pronalazača pojedinaca. Društvo je te patentibilne pronalazke dobilo bez ikakvih predhodnih ulaganja društvenih sredstava. Oni koji dobijaju društvena sredstva, a ne daju nikakva korisna rešenja sigurno su protiv toga da se u društvu organizuje bilo kakav stručni i naučni red po pitanju ovih pronalazaka nastalih bez predhodnih ulaganja društvenih sredstava. Međutim, nije moguće dati ni naučno, ni ideološki ispravno opravdanje za dosadašnji negativan odnos društva prema patentibilnim pronalascima koji nastaju na ovaj način.

Završiću time: na savetovanju početkom prošle godine u Novom Beogradu dali smo predloge osnovnih rešenja problema organizovanja pronalazaštva. Oživotvorenjem tih predloga bio bi rešen i problem ispravnijeg odnosa prema ovim patentibilnim pronalascima koji nastaju izvan

organizacija udruženog rada. Ako ovaj skup hoće da se u društvu uvažava na odgovarajući način ono što predstavlja korisne sadržaje ovog skupa, onda mora biti za to da se uvažavaju korisni predlozi, korisni sadržaji sa drugih ranije održanih sličnih skupova.

Podsećam da predlog rešenja postoji, a ako se ne mogu naći bolja, red bi bilo da se usvoje ta koja smo mi dali početkom 1985. godine na savetovanju u Novom Beogradu.